

STORTINGET

Innst. 161 L

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 28 LS (2025–2026)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår)

Til Stortinget

Innledning

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår i proposisjonen endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven som skal bidra til å sikre arbeidstakere tydeligere og mer forutsigbare arbeidsvilkår, og et styrket arbeidsrettslig vern i gitte situasjoner.

Endringene skal bidra til å gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/1152 av 20. juni 2019 om tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår i Den europeiske union (arbeidsvilkårsdirektivet) i norsk rett samt endringer i ILO-konvensjon nr. 186 om sjøfolks arbeids- og levevilkår (Maritime Labour Convention, MLC) om sjøfolks arbeidsrettslige forhold under fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skip. Forslag i proposisjonen om samtykke til godkjenning av EØS-komitebeslutning behandles i Innst. 162 S (2025–2026).

Komiteens behandling

Som ledd i komiteens behandling av proposisjonen ble det åpnet for skriftlige innspill. Komiteen mottok ett innspill. Innspillet er sammen med sakens dokumenter tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Ruth Mariann Hop, Tobias Hangaard Linge, lederen Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen, Stig Even Lillestøl, Marius Arion Nilsen og Bengt Rune Strifeldt, fra Høyre, Erlend Larsen og Bård Ludvig Thorheim, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Senterpartiet, Geir Pollestad, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Harry Valderhaug, viser til Prop. 28 LS (2025–2026) om endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven samt forslag om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av direktiv (EU) 2019/1152 om tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår.

Komiteen merker seg at formålet er å sikre mer forutsigbare og tydelige arbeidsvilkår i maritim sektor og å gjennomføre Norges EØS-forpliktelser og endringer i ILOs Maritime Labour Convention (MLC).

Komiteen merker seg at proposisjonen blant annet foreslår regler som klargjør rettsvirkninger ved mangelfull informasjon i arbeidsavtalen, herunder at det skal tas utgangspunkt i fast ansettelse dersom midlertidighet ikke fremgår av arbeidsavtalen samt presiseringer og begrensninger i adgangen til prøvetid ved midlertidige ansettelser og ved videreføring i samme eller vesentlig likeartet stilling.

Komiteen merker seg videre forslag som følger opp MLC-endringer om sjøfolks rettsstilling ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran,

herunder at arbeidsforholdet og rettigheter knyttet til lønn og øvrige ytelser skal løpe frem til løslatelse og fri hjemreise.

Komiteen merker seg også forslag til endringer i NIS-loven for å sikre gjennomføring av direktivets minimumskrav, herunder at fraviksadgang knyttet til arbeidsavtaleforskriften ikke videreføres på det aktuelle punktet.

Komiteen viser til at departementet vurderer de samlede økonomiske og administrative konsekvensene som begrensede i normalsituasjoner, og merker seg at det samtidig kan være behov for veiledning og hensiktsmessige overgangsordninger ved ikrafttreddelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre merker seg forslagene til oppdateringer av lovverk for å gjennomføre relevante deler av arbeidsvilkårsdirektivet og oppfølging av endringer i MLC. Disse medlemmer støtter i hovedsak at regelverket oppdateres, men understreker at endringene må være strengt nødvendige for direktivet, og ikke gå lenger enn det som følger av EØS-forpliktelsene.

Disse medlemmer viser til at NIS er et internasjonalt konkurranseutsatt register. Disse medlemmer merker seg at NIS har hatt nedgang og at utflagging er en sentral utfordring, og mener det derfor er avgjørende at Stortinget unngår unødvendig regelverksinnstramming som svekker konkurransekraften. Disse medlemmer mener derfor regelverksutformingen i størst mulig grad må reflektere dette, og hensynta den globale konkurransen, ikke kun den europeiske.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til høringssvar fra Norges Rederiforbund om fraviksadgangen i NIS-loven § 8. Disse medlemmer mener den bør innrettes slik at den samsvarer med handlingsrommet i arbeidsvilkårsdirektivet artikkel 14, og at NIS-loven således bør åpne for at de bestemmelsene som etter direktivet kan fravikes ved tariffavtale, også kan fravikes for NIS-skip.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«NIS-loven § 8 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i *skipsarbeidsloven § 3-2 første ledd annet punktum og tredje ledd, §§ 3-3 til 3-8, § 4-2 tredje ledd, § 4-6 første ledd bokstav a, § 5-2 første ledd annet punktum og annet og tredje ledd, § 5-3 annet ledd og tredje ledd bokstav a til d, § 5-4, § 5-6 annet ledd, § 5-7, § 5-9, § 5-10, § 5-12, § 5 A-2, §§ 6-1 til 6-3, § 7-2, § 7-3, §§ 7-5 til 7-12, § 8-4 og § 11-2* kan fravikes i tariffavtale.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre støtter at det innføres bestemmelser som sikrer sjøfolk vern og rettigheter ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran. Disse

medlemmer viser til høringssvaret fra Norges Rederiforbund, og støtter deres forslag til språklige justeringer for få en mer konsistent begrepsbruk og tydeliggjøring av at vernet skal gjelde så lenge vedkommende holdes i fangenskap.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«*Skipsarbeidsloven* ny §§ 4-5 a og 5-9 a skal lyde:

§ 4-5 a Rett til lønn under fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran

Arbeidsavtalen skal fortsatt gjelde hvis arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Arbeidstakeren *som holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet*, har i denne perioden krav på lønn og øvrige rettigheter i arbeidsforholdet så lenge arbeidsforholdet består, jf. § 5-9 a.

§ 5-9 a Vern mot opphør av arbeidsforhold ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran

Arbeidsforholdet skal fortsette så lenge arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Det kan ikke bringes til opphør før arbeidstakeren har blitt løslatt og fått fri hjemreise. *Dette gjelder uavhengig av om arbeidsavtalen utløper eller er sagt opp av en av partene.»*

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Skipsarbeidsloven ny §§ 4-5 a og 5-9 a skal lyde:

§ 4-5 a Rett til lønn under fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran

Arbeidsavtalen skal fortsatt gjelde hvis arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Arbeidstakeren *som holdes i fangenskap på eller utenfor skipet, som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet*, har i denne perioden krav på lønn og øvrige rettigheter i arbeidsforholdet så lenge arbeidsforholdet består, jf. § 5-9 a.

§ 5-9 a Vern mot opphør av arbeidsforhold ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran

Arbeidsforholdet skal fortsette så lenge arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Det kan ikke bringes til opphør før arbeidstakeren har blitt løslatt og fått fri hjemreise. *Dette gjelder uavhengig*

av om arbeidsavtalen utløper eller er sagt opp av en av partene.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

NIS-loven § 8 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i *skipsarbeidsloven* § 3-2 første ledd annet punktum og tredje ledd, §§ 3-3 til 3-8, § 4-2 tredje ledd, § 4-6 første ledd bokstav a, § 5-2 første ledd annet punktum og annet og tredje ledd, § 5-3 annet ledd og tredje ledd bokstav a til d, § 5-4, § 5-6 annet ledd, § 5-7, § 5-9, § 5-10, § 5-12, § 5 A-2, §§ 6-1 til 6-3, § 7-2, § 7-3, §§ 7-5 til 7-12, § 8-4 og § 11-2 kan fravikes i tariffavtale.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i skipsarbeidsloven og NIS-loven
(tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår)

I

I lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip gjøres følgende endringer:

§ 3-1 første ledd skal lyde:

(1) Det skal inngås skriftlig arbeidsavtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. *Avtalen* skal inneholde opplysninger om forhold av vesentlig betydning i arbeidsforholdet. *Dersom det ikke fremgår av arbeidsavtalen at arbeidsforholdet er midlertidig, jf. § 3-4 første ledd, skal det legges til grunn at arbeidstakeren har fast ansettelse, dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig. Dersom stillingsomfanget ikke fremgår av arbeidsavtalen, skal arbeidstakerens påstand om stillingsomfang legges til grunn dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig.*

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 Ansettelse med prøvetid

(1) Prøvetid på inntil seks måneder kan avtales skriftlig. *Ved midlertidig ansettelse kan prøvetiden ikke overstige halvparten av ansettelsesforholdets varighet.*

(2) Har arbeidstakeren vært fraværende fra arbeidet i prøvetiden og dette ikke skyldes arbeidsgiveren, kan

prøvetiden etter første ledd forlenges med en periode som tilsvarer lengden av fraværet. Forlengelse kan bare skje dersom arbeidsgiver har orientert arbeidstaker skriftlig både om adgangen til forlengelse ved ansettelsen og om forlengelsen innen utløpet av prøveperioden.

(3) *Det kan ikke avtales ny prøvetid dersom arbeidstaker skal fortsette i samme stilling eller i en stilling som i det vesentlige er likeartet stillingen arbeidstakeren har hatt i samme virksomhet. Ved fast ansettelse kan ny prøvetid likevel avtales dersom arbeidstakerens tidligere ansettelsestid og ny prøvetid samlet ikke overstiger seks måneder.*

Ny § 4-5 a skal lyde:

§ 4-5 a *Arbeidsavtalens gyldighet ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran*

Arbeidsavtalen skal fortsatt gjelde hvis arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Arbeidstakeren har krav på lønn og øvrige rettigheter i arbeidsforholdet så lenge arbeidsforholdet består, jf. § 5-9 a.

Ny § 5-9 a skal lyde:

§ 5-9 a *Vern mot opphør av arbeidsforhold ved fangenskap som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran*

Arbeidsforholdet skal fortsette dersom arbeidstakeren holdes i fangenskap på eller utenfor skipet som følge av piratvirksomhet eller væpnet ran mot skipet. Det kan ikke bringes til opphør før arbeidstakeren har blitt løslatt og fått fri hjemreise. Dette gjelder også hvis arbeidsavtalens gyldighetsperiode er utløpt eller det er meldt oppsigelse av arbeidsavtalen i forkant av eller under fangenskapet.

II

I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister skal § 8 første ledd lyde:

Bestemmelsene i *skipsarbeidsloven* §§ 3-3 til 3-8, § 4-2 tredje ledd, § 4-6 første ledd bokstav a, § 5-2 første ledd annet punktum og annet og tredje ledd, § 5-3 annet ledd og tredje ledd bokstav a til d, § 5-4, § 5-6 annet ledd, § 5-7, § 5-9, § 5-10, § 5-12, § 5 A-2, §§ 6-1 til 6-3, § 7-2, § 7-3, §§ 7-5 til 7-12, § 8-4 og § 11-2 kan fravikes i tariffavtale.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Departementet kan gi overgangsregler.

Oslo, i næringskomiteen, den 5. mars 2026

Rune Støstad

leder

Marius Arion Nilsen

ordfører

